

Μέρος Ι: Επίκαιρα Θέματα Ηθικής και Δεοντολογίας

Περίληψεις άρθρων

Η Ρύθμιση των χρήσεων Τεχνητής Νοημοσύνης (TN) στην Ευρώπη: η μετάβαση από τους ηθικούς στους νομικούς κανόνες

Κώστας Πώποτας[#] *

Περίληψη

Ο ιδιαίτερα εξειδικευμένος χαρακτήρας της Τεχνητής νοημοσύνης και ο ρυθμός ανάπτυξής της απαιτούν νέα πρότυπα. Αυτή η ταχέως αναπτυσσόμενη και πολλά υποσχόμενη ομάδα τεχνολογιών καλύπτει συνεχώς περισσότερους τομείς της κοινωνικής δραστηριότητας. Παρουσιάζει σημαντικές νέες ευκαιρίες αλλά και σοβαρούς κινδύνους. Μπορεί αφενός να βελτιστοποιήσει υπάρχουσες διαδικασίες, να ενεργοποιήσει καινοφανείς δραστηριότητες, να δώσει απαντήσεις σε ευρύ φάσμα οργανωτικών προβλημάτων, αλλά από την άλλη μπορεί να δημιουργήσει ζητήματα επιτήρησης, χειραγώγησης δεδομένων, αδιαφάνειας και έλλειψης επεξήγησης για τις αποφάσεις που λαμβάνονται. Η έρευνα στον συγκεκριμένο τομέα έχει επίσης ιδιαίτερη ανάγκη από ηθικό πλαίσιο. Η μετάβαση από την αυτορρύθμιση με βάση ηθικά προτάγματα προς νομοθετημένους κανόνες και περιορισμούς, προσέγγιση στην οποία πρωτοπορεί η Ευρωπαϊκή Ένωση, θέτει νέα προβλήματα και κυρίως το ερώτημα σε ποιο βαθμό νομικές ρυθμίσεις μπορούν να βελτιώσουν την προστασία των ατόμων από την εισαγωγή της TN στη σύγχρονη ζωή χωρίς να παρεμποδιστεί η τεχνική εξέλιξη και η δυνατότητα θετικής χρήσης της τεχνητής νοημοσύνης.

Λέξεις κλειδιά: Τεχνητή Νοημοσύνη, Ηθική, Δίκαιο, Ευρωπαϊκή Ένωση

[#] Το παρόν αντλεί εκτεταμένα από την εισήγηση στο συνέδριο ETHICOMP22, με συνεισηγήτρια την Μαρία Μπόττη, Καθηγήτρια στο Τμήμα Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας, του Ιονίου Πανεπιστημίου, Κέρκυρα, Ελλάδα, Διευθύντρια της Διεθνούς Ένωσης για την Ηθική και Τεχνολογία

* LL.M (By Research and Thesis) QUB, Προϊστάμενος τμήματος Προσδιορισμού και Καταβολής Δικαιωμάτων, Δικαστήριο της ΕΕ, Υποψήφιος Διδάκτορας Ιονίου Πανεπιστημίου με αντικείμενο την «Ψηφιακή Δικαιοσύνη»

Μέρος Ι: Επίκαιρα Θέματα Ηθικής και Δεοντολογίας

Περίληψεις άρθρων

Διακυβέρνηση, Τεχνητή Νοημοσύνη και Ηθική, Κοινωνικό όφελος

Dr.phil. Δώρα Παπαδοπούλου*

Περίληψη

Η Τεχνητή Νοημοσύνη αποτελεί ένα πεδίο που τα τελευταία χρόνια βρίσκεται ολοένα και περισσότερο στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος. Η συζήτηση περιστρέφεται γύρω από τις εφαρμογές της ως απαραίτητο όχημα των εξελίξεων σε όλους τους τομείς. Σαφώς δεν παραγνωρίζεται το γεγονός ότι η επίδραση της είναι πολυεπίπεδη σε κοινωνίες, πολιτισμούς, οικονομίες ενισχύοντας και το εθνικό κύρος των χωρών. Η παρούσα προσπάθεια αποτελεί μια γενική εισαγωγική περισσότερο τοποθέτηση ανάδειξης των πτυχών και των επιχειρημάτων των εφαρμογών της Τεχνητής Νοημοσύνης στο πεδίο της Διακυβέρνησης. Υπογραμμίζεται μάλιστα η αναγκαιότητα αυτής της συνέργειας. Θα παρουσιαστεί κριτικά, λοιπόν, η πρόσφατη επιχειρηματολογία αναφορικά με την χρεία ανάληψης πρωτοβουλιών εκφραζόμενων διαμέσου πολιτικών για την αποτελεσματικότερη χρήση των εφαρμογών της Τεχνητής Νοημοσύνης (TN) χαρτογραφώντας και προσφέροντας τα όρια αυτής για το κοινό καλό. Επιπρόσθετα θα παρουσιαστεί και το Ευρωπαϊκό πλαίσιο προώθησης αυτών των ενεργειών καταδεικνύοντας όχι μόνο τους κινδύνους αλλά και το στοίχημα που πρέπει να κερδηθεί. Μια τέτοια εξέταση στόχων, σημείων αναφοράς μέσω διαβούλευσης για την TN πρέπει να επιφέρει απτά αποτελέσματα.

Λέξεις κλειδιά: Διακυβέρνηση, Τεχνητή Νοημοσύνη, Ηθική, Εθνικές Στρατηγικές TN, Ευρωπαϊκή Ένωση

* Resident Lecturer, EPLO/ELGS (European Law and Governance School), BA and MA Coordinator in Governance

Μέρος Ι: Επίκαιρα Θέματα Ηθικής και Δεοντολογίας

Περίληψεις άρθρων

Δεδομένα πραγματικού κόσμου: Δυνατότητες, Περιορισμοί και Μελλοντικές Προοπτικές

Δημοσθένης Παναγιωτάκος* #, Βίκτωρας Γκοτζαμάνης*

Περίληψη

Η όλο και ευρύτερη χρήση του διαδικτύου, η συνεχώς αυξανόμενη χρήση έξυπνων κινητών τηλεφώνων και άλλων φορητών συσκευών με δυνατότητες καταγραφής, αποστολής και ανάλυσης δεδομένων και μια πληθώρα άλλων εφαρμογών που γίνονται διαθέσιμες με τις νέες τεχνολογίες έχουν δημιουργήσει μία πολύ σημαντική δεδομένων, τα δεδομένα πραγματικού κόσμου. Τα δεδομένα αυτά έχουν τη δυνατότητα να αξιοποιηθούν για την επιβεβαίωση ευρημάτων που προέρχονται από κλινικές μελέτες ή βασική έρευνα, αλλά και για την προσέγγιση ερωτημάτων που δε θα ήταν εφικτό να απαντηθούν με τις παραδοσιακές μεθόδους με τελικό σκοπό τη δημιουργία ιατρικών ενδείξεων και κατευθυντήριων οδηγιών. Ωστόσο, τα δεδομένα αυτά έχουν κάποιους εγγενείς περιορισμούς όπως είναι η ετερογένεια, η ασυνέπεια, η μη αντιπροσωπευτικότητα του γενικού πληθυσμού και γενικότερα η χαμηλότερη ποιότητα τους συγκριτικά με τα δεδομένα που προέρχονται από κλινικές μελέτες, λόγω του μεγάλου τους όγκου, τη μη πιστοποιημένη αξιοπιστία των μέσων καταγραφής και την ποικιλία τις διαθεσιμότητας τους σε διαφορετικές ομάδες πληθυσμού. Για το λόγο αυτό απαιτείται η χρήση και περαιτέρω ανάπτυξη σύνθετων και καινοτόμων μεθόδων όπως είναι η μηχανική μάθηση και η τεχνητή νοημοσύνη για την ανάλυση τους και την εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων μέσα από αυτά. Παρόλο που απαιτείται ακόμα αρκετή έρευνα για την τελειοποίηση των τεχνικών ανάλυσης, υπάρχουν ήδη παραδείγματα αξιοποίησης των δεδομένων πραγματικού κόσμου για αντιμετώπιση προκλήσεων όπως ήταν η πανδημία COVID 19 και η προσδοκία είναι πως στο μέλλον τα δεδομένα αυτά θα διαδραματίζουν όλο και σημαντικότερο ρόλο στη λήψη αποφάσεων για τη δημόσια υγεία.

* Τμήμα Επιστήμης Διαιτολογίας και Διατροφής, Σχολή Επιστημών Υγείας & Αγωγής, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο Αθηνών

Σχολή Επιστημών Υγείας, Πανεπιστήμιο της Καμπέρα, Καμπέρα, Αυστραλία

Μέρος Ι: Επίκαιρα Θέματα Ηθικής και Δεοντολογίας

Περίληψεις άρθρων

Ζητήματα ηθικής και δεοντολογίας στην κοινωνική έρευνα

Μάνος Σαββάκης*

Περίληψη

Η ηθική, ως γενική, αρχική, έννοια, εδράζεται βασικά στην αρχαία ελληνική φιλοσοφική πραγματέυση και κατανόηση της ηθικής ζωής, δηλαδή της θεωρητικής αναζήτησης και της πρακτικής πραγματέυσης της κρίσιμης διερώτησης πως «δύναται κάποιος/α να ζει ένα ηθικό βίο». Επίσης, σχετίζεται με πολλαπλούς τρόπους με ένα σύστημα κανονιστικών αρχών και κοινωνικά αποδεκτών οδηγιών που δύναται να επηρεάσουν καθοριστικά τις υπάρχουσες σκέψεις σχετικά με ατομικές επιλογές και συλλογικές προτεραιότητες. Το ζήτημα της ηθικής και δεοντολογίας στη σύγχρονη εμπειρική κοινωνιολογική/κοινωνική έρευνα (ποσοτική, ποιοτική ή μεικτή) απασχολεί με πολύ πιο έντονο, ξεκάθαρο και συστηματικό τρόπο από ότι τις προηγούμενες δεκαετίες την ερευνητική κοινότητα και τους εμπλεκόμενους ακαδημαϊκούς και κοινωνικούς φορείς. Με αυτόν τον τρόπο αναδεικνύεται ολοένα και περισσότερο σε ένα σχετικά αυτοτελές τμήμα – προφανώς σε επικοινωνία με τα υπόλοιπα - ενός ερευνητικού σχεδίου δράσης.

Λέξεις κλειδιά: Ηθική, Δεοντολογία, Ποιοτική και Ποσοτική Κοινωνιολογική Έρευνα

* Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Τμήμα Κοινωνιολογίας

Η διάσταση του φύλου στην επιστημονική έρευνα

Χριστίνα Αθανασιάδου*

Περίληψη

Στο παρόν άρθρο γίνεται λόγος για τη σημασία και την αναγκαιότητα ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας. Παρά την πρόοδο όσον αφορά τα ζητήματα ισότητας ανάμεσα στα φύλα, διεθνείς και Ευρωπαϊκοί οργανισμοί προσπαθούν, με διάφορα μέσα, να καταφέρουν τόσο μια καλύτερη εκπροσώπηση του γυναικείου πληθυσμού σε ερευνητικές ομάδες και σώματα λήψης αποφάσεων, όσο και τη συμπερίληψη του φύλου στο σχεδιασμό και την υλοποίηση των ερευνητικών προγραμμάτων. Φαίνεται ότι η διασφάλιση της έμφυλης ισότητας δεν αποτελεί μόνον ζήτημα κοινωνικής δικαιοσύνης, αλλά είναι πρωταρχικής σημασίας για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και την σχετικότητα των αποτελεσμάτων στην έρευνα και την καινοτομία.

Λέξεις κλειδιά: Φύλο, Ενσωμάτωση Φύλου, Έρευνα, Καινοτομία

* Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης